

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců Mgr. Aleše Smetanky a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobců: **a) E. S., b) J. S., c) S. B.**, všichni zastoupeni Mgr. Stanislavem Smrčkou, advokátem se sídlem Jakubské náměstí 580/4, Brno, proti žalovanému: **Krajský úřad Středočeského kraje**, se sídlem Zborovská 81/11, Praha, za účasti osob zúčastněných na řízení: **I) Vysoká škola polytechnická Jihlava**, se sídlem Tolstého 1556/16, Jihlava, zastoupená Mgr. Martinem Láníkem, advokátem se sídlem Italská 1274/8, Praha, **II) Statutární město Jihlava**, se sídlem Masarykovo náměstí 97/1, Jihlava, **III) EG.D, a.s.**, se sídlem Lidická 1873/36, Brno, **IV) J. F.**, zastoupený Mgr. Marií Mikulíkovou, advokátkou se sídlem Jakubské náměstí 580/4, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 23. 8. 2024, č. j. 30 A 17/2024 - 334, o námitce podjatosti soudců Nejvyššího správního soudu JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Radana Malíka z projednávání a rozhodnutí věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 9 As 184/2024,

t a k t o :

Soudci Nejvyššího správního soudu JUDr. Barbara Pořízková a JUDr. Radan Malík **nejsou vyloučeni** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 9 As 184/2024.

O d ů v o d n ě n í :

[1] K žádosti osoby zúčastněné na řízení I), coby stavebníka (dále jen „*stavebník*“), vydal Městský úřad Havlíčkův Brod společné povolení, kterým byl schválen záměr „*Studentské koleje Vysoké školy polytechnické, Jihlava, na pozemcích parc. č. 3007/9, 3007/12, 3019/1, 3019/2, 3020/1, 3020/2, 3020/3, 5861/1 a 5861/8 v katastrálním území Jihlava*“. K odvolání žalobců žalovaný rozhodnutím ze dne 22. 1. 2024, č. j. 004474/2024/KUSK, sp. zn. SZ 101880/2023/ KUSK ÚSŘ/Hr, částečně změnil uvedené společné povolení tak, že do něj doplnil podmínky stanovené nadřízenými orgány dotčených orgánů v rámci přezkumu závazných stanovisek; ve zbytku společné povolení potvrdil. Proti rozhodnutí žalovaného se žalobci bránili žalobou podanou ke Krajskému soudu v Hradci Králové, který jejich žalobu v záhlaví uvedeným rozsudkem zamítl. Posléze žalobci napadli uvedený rozsudek krajského soudu kasační stížností, se kterou spojili návrh na přiznání odkladného

účinku kasační stížnosti. V řízení o této kasační stížnosti vedeném pod sp. zn. 9 As 184/2024 Nejvyšší správní soud vydal usnesení ze dne 26. 9. 2024, 9 As 184/2024 - 96, kterým odkladný účinek kasační stížnosti přiznal.

[2] Stavebník podáním ze dne 2. 10. 2024 vznesl námitku podjatosti dvou ze tří soudců devátého senátu Nejvyššího správního soudu, kteří v předmětné věci rozhodovali o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti, a to jmenovitě JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Radana Malíka. Současně stavebník požádal o zrušení dříve přiznaného odkladného účinku kasační stížnosti žalobců.

[3] Podanou námitku podjatosti stavebník odůvodnil tím, že zjistil, že právní zástupce žalobců Mgr. Stanislav Smrčka působil v letech 2015 a 2016 jako asistent soudce v devátém senátu Nejvyššího správního soudu, tehdy ve složení Radan Malík, Barbara Pořízková, Petr Mikeš a Michaela Bejčková. Uvedení soudci a právní zástupce žalobců Mgr. Stanislav Smrčka tak spolu minimálně dva roky spolupracovali, přičemž byli blízcí kolegové. Dva z uvedených soudců, tj. JUDr. Barbara Pořízková a JUDr. Radan Malík, jsou stále členy devátého senátu a v předmětné věci rozhodují, a to bez ohledu na svůj bývalý, minimálně kolegiální, vztah k právnímu zástupci žalobců. Na základě uvedených skutečností stavebník namítá podjatost uvedených dvou soudců pro jejich vztah k právnímu zástupci žalobců. Stavebník v dané souvislosti odkázal na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 4. 2010, č. j. Nao 13/2010 – 68, z něhož dovozuje, že pokud objektivní okolnosti zakládají pochybnost o nepodjatosti soudců a jejich vliv na nestrannost soudců nelze vyloučit, jsou soudci z projednávání a rozhodnutí věci vyloučeni. Stavebník rovněž uvedl, že odůvodnění usnesení o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti *„je ve více ohledech natolik nestandardní, nesprávné a ve zjevném rozporu s judikaturou NSS, že v něm vzbudilo zásadní pochyby o nestrannosti soudců“*.

[4] JUDr. Barbara Pořízková ke vznesené námitce podjatosti uvedla, že nemá žádný vztah k posuzované věci ani k účastníkům řízení, či jejich zástupcům. Zástupce žalobců Mgr. Smrčka byl asistentem JUDr. Mikeše, který byl společně s ní zařazen v devátém senátu NSS do října 2017. Svůj vztah s Mgr. Smrčkou hodnotí tak, že nebyl nikdy blízký, omezoval se na nutné pracovní setkání, osobně mimo pracovní rovinu se s ním nepotkávala, nikdy pro ni nepracoval. Od ukončení pracovního poměru Mgr. Smrčky na NSS v roce 2016 se s ním nepotkala a neudrhuje s ním žádný kontakt. Subjektivně se podjatá necítí. Je přesvědčena, že tu nejsou ani objektivní okolnosti pro závěr o její podjatosti, a to i s ohledem na poměrně dlouhou dobu, která uplynula od působení Mgr. Smrčky na NSS, a s ohledem na to, že nebyl jejím asistentem.

[5] JUDr. Radan Malík ke vznesené námitce podjatosti uvedl, že nemá žádný vztah k věci, účastníkům ani k jejich zástupcům. Mgr. Smrčka nebyl jeho asistentem, vzájemný kontakt byl výlučně pracovní bez jakýchkoli bližších vztahů. Od roku 2016, kdy skončil jeho pracovní poměr na NSS, s ním nebyl ani jednou v kontaktu. Subjektivně se necítí podjatým, neshledává ani objektivní okolnosti podjatosti.

pokračování

[6] Předseda Nejvyššího správního soudu podle § 8 odst. 3 *in fine* soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) předložil posouzení otázky podjatosti třetímu senátu tohoto soudu, který je dle platného rozvrhu práce povolán o této otázce rozhodnout.

[7] Předmětem posouzení je otázka, zda působení Mgr. Stanislava Smrčky na pozici asistenta soudce v devátém senátu Nejvyššího správního soudu v letech 2015 a 2016 představuje u JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Radana Malíka důvod pro jejich vyloučení z projednávání a rozhodnutí věci sp. zn. 9 As 184/2024 pro namítaný *poměr k zástupci žalobců*.

[8] Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, *jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.*

[9] Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci lze jen výjimečně a z opravdu závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezáujatě a spravedlivě. Podjatost sama zasahuje vždy do principu nezávislosti soudce, neboť nestrannost tento princip předpokládá. Samotný pojem *soudce* totiž s sebou nese atribut nezáujatosti a nestrannosti a bez toho, že by se předpokládal, nebylo by důvodu ani konstituování soudní moci jako pilíře demokratické společnosti. K vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci tedy může v zásadě dojít teprve tehdy, lze-li usuzovat, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti existují pochybnosti, že bude schopen nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. nález Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, N 98/23 SbNU 11; rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na www.nalus.usoud.cz).

[10] V soudní judikatuře se objevuje rozlišování mezi subjektivní a objektivní stránkou podjatosti. Subjektivní stránkou podjatosti se rozumí vnitřní psychický vztah soudce k předmětu věci, účastníkům či jejich zástupcům, o němž může relativně přesně pojednat jen soudce sám. Naopak pro objektivní stránku podjatosti je podstatná existence skutečností ve vnější realitě, které dávají legitimní podklad pro pochybnosti o nepodjatosti soudce.

[11] Z již odkazovaného nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 105/01 se podává, že „*subjektivní hledisko účastníků řízení, případně soudců samotných, je podnětem pro rozhodování o eventuální podjatosti, avšak rozhodování o této otázce se však musí dít*

výlučně na základě hlediska objektivního. To znamená, že není přípustné vycházet pouze z pochybností o poměru soudců k projednávané věci nebo k osobám, jichž se úkon přímo dotýká, nýbrž i z hmotněprávního rozboru skutečností, které k těmto pochybnostem vedly. Jak již konstatoval Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94 (publ.: *Sbírka nálezů a usnesení ÚS*, sv. 6, č. 127), nejde pouze o hodnocení subjektivního pocitu soudce, zda se cítí nebo necítí být podjatý, anebo hodnocení osobního vztahu k účastníkům řízení, ale o objektivní úvahu, zda – s ohledem na okolnosti případu – lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být.“

[12] Rovněž Nejvyšší správní soud se již výkladem podjatosti soudce opakovaně zabýval. Z jeho ustálené judikatury lze poukázat např. na usnesení ze dne 12. 4. 2018, č. j. Nao 55/2018 – 47 (rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), v němž nejprve v obecné rovině uvedl následující: „*Důvodem vyloučení je tedy taková povaha subjektivního vztahu soudce k věci samé, k účastníkům či jejich zástupcům, která je natolik objektivizovatelná, že lze důvodně pochybovat o soudcově nepodjatosti. Poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávané věci, zejména v případech, kdy by mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech. Poměr soudce k účastníkům nebo k jejich zástupcům (ať již přátelský či nepřátelský) může být založen příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem, může jít i o vztah ekonomické závislosti, apod.*“. Poté ve vztahu k možné podjatosti pro poměr soudce k účastníkovi, případně jeho zástupci judikoval následovně: „*Ani kolegiálně-přátelské či přátelské vztahy nezakládají vždy objektivní pochybnost o nepodjatosti soudce. Je pravdou, že z psychologického hlediska lze označit vztah skutečného přátelství za velmi silnou (jednu z nejsilnějších) motivaci určitého apriorně zaměřeného jednání. I když se však předmět řízení přímo dotýká osob, k nimž má soudce přátelský vztah, není možné bez dalšího dovozovat pochybnosti o nezaujatém přístupu soudce k řešení tohoto případu. Teprve při určité intenzitě přátelského vztahu lze zvažovat jeho psychologický dopad z hlediska zachování přirozené schopnosti nezaujatého řešení případu. Oprávněné pochybnosti o nepodjatosti soudce by mohly vyvstat například tehdy, pokud by byl soudce s účastníkem řízení nebo jeho zástupcem v každodenním pracovním styku, který by přerostl i do osobní roviny (např. by společně trávili dovolené). Důraz je v těchto případech kladen též na subjektivně vyjádřený postoj soudce. Pokud sám soudce v důsledku intenzivnějšího přátelského vztahu pochybuje o svém nezaujatém pohledu na věc, zpravidla bude dána též objektivní pochybnost ve smyslu § 8 s. ř. s. (srov. usnesení ze dne 22. 1. 2014, č. j. Nao 9/2014 – 31, nebo ze dne 26. 8. 2015, č. j. Nao 241/2015 – 20). Posoudit vztah soudce k věci nebo účastníkům, příp. jejich zástupcům, je třeba současně ze dvou vzájemně se prolínajících hledisek, a to jaká je povaha tohoto vztahu a jaká je intenzita tohoto vztahu (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 2. 2014, č. j. Nao 81/2014 – 68).*“

[13] Již předtím Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 27. 8. 2013, č. j. Nao 41/2013 – 56, konstatoval, že „[k]aždý soudce v průběhu své soudcovské kariéry navazuje na svých pracovištích, odborných konferencích a seminářích a při jiných příležitostech společenského života uvnitř soudcovského stavu standardní kolegiální a profesní vztahy a jen některé z nich se vyvinou ve vztahy osobní. Krom toho, hloubka těchto vztahů se v čase mění, některé se prohlubují, jiné – zejména po opuštění společného pracoviště – blednou. Každý soudce profesionál při rozhodování musí být schopen tyto standardní profesní a kolegiální

pokračování

vztahy odstínit, resp. jde o – zejména u soudců vyšších soudů, jež pravidelně přezkoumávají rozhodnutí svých kolegů na nižších stupních soudní soustavy – natolik běžný fenomén, že si soudci profesionálové jejich existenci při rozhodování ani nemusí uvědomovat.“

[14] V posuzovaném případě je *prima facie* zřejmé, že povaha vztahu zástupce žalobců a JUDr. Barbary Pořízkové i JUDr. Radana Malíka nepřesáhla rovinu standardního profesního vztahu, tudíž nemůže být objektivním důvodem pro založení pochybností o nepodjatosti těchto soudců. V době společného působení na Nejvyšším správním soudu se stýkali toliko pracovně, oba jmenovaní soudci neměli s právním zástupcem žalobců blízký vztah, natož takový vztah, který by bylo možné důvodně označit za osobní a přátelský. Jejich pracovní vztah navíc nemohl být ani nijak intenzivní, neboť právní zástupce žalobců byl asistentem jiného soudce působícího v dané době v devátém senátu (konkrétně JUDr. Mikeše), nikoli asistentem jmenovaných soudců. Konečně pak je třeba zohlednit i tu skutečnost, že právní zástupce žalobců skončil svůj pracovní poměr na Nejvyšším správním soudu již v roce 2016 a od té doby ani jeden ze jmenovaných soudců s ním není v kontaktu. Je tudíž zřejmé, že vzájemné pracovní pojitko z doby, kdy právní zástupce žalobců působil jako asistent soudce na Nejvyšším správním soudu, navíc ještě značně oslabené plynutím času (jejich poslední setkání proběhlo před osmi lety), nedosahuje takové kvality, aby zavadalo důvodné pochybnosti o nepodjatosti JUDr. Barbary Pořízkové i JUDr. Radana Malíka ve věci řešené pod sp. zn. 9 As 184/2024. Bylo by proto nadbytečné jakkoli blíže zkoumat intenzitu jejich tehdejšího, ryze pracovního, nikoli přátelského, vztahu.

[15] V návaznosti na právě uvedené Nejvyšší správní soud v předmětné věci neshledává důvod pochybovat o nepodjatosti soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Radana Malíka z důvodu tvrzeného poměru těchto soudců k právnímu zástupci žalobců.

[16] Pokud jde o ryze subjektivní a spekulativní tvrzení stavebníka, že odůvodnění usnesení o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti „*je ve více ohledech natolik nestandardní, nesprávné a ve zjevném rozporu s judikaturou NSS*“, což u něj mělo vzbudit „*zásadní pochyby o nestrannosti soudců*“, pak Nejvyšší správní soud odkazuje na výše citovaný § 8 s. ř. s., který explicitně stanovuje, že důvodem k vyloučení soudců nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci.

[17] Další zákonem uvedené důvody pro vyloučení výše jmenovaných soudců z projednávání a rozhodnutí věci ve smyslu § 8 odst. 1 s. ř. s. (tj. poměr k věci nebo k účastníkům či další důvody pro vyloučení stran dřívějšího postupu či rozhodování soudce) v posuzované věci indikovány nebyly.

[18] Na základě uvedených skutečností třetí senát Nejvyššího správního soudu rozhodl, že soudci JUDr. Barbara Pořízková a JUDr. Radan Malík nejsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci vedené zdejším soudem pod sp. zn. 9 As 184/2024.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. října 2024

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu